

Ģirģens: Nepilngadīgo noziedzības un bērnu tiesību aizsardzības jomā jāveido vienota institucionālā arhitektūra

Publicēts: 09.04.2021.

[Informācija medijiem](#)

Ceturtdien, 8.aprīlī, Ministru kabinets (MK) uzdeva Iekšlietu ministrijai (IeM) sadarbībā ar vairākām citām ministrijām un Latvijas Pašvaldību savienību līdz 2021. gada 31. decembrim izstrādāt Bērnu noziedzības novēršanas un bērnu aizsardzībai pret noziedzīgu nodarījumu plānu 2022.-2024. gadam, kurā paredzēts iekļaut arī pasākumus nepilngadīgo aizsardzībai no noziedzīgiem nodarījumiem pret tikumību un dzimumneaizskaramību.

MK lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz Iekšlietu ministrijas (IeM) sagatavoto informatīvo ziņojumu "Par Bērnu noziedzības novēršanas un bērnu aizsardzības pret noziedzīgu nodarījumu pamatnostādņu 2013. - 2019. gadam izpildi".

☞ Iekšlietu ministrs Sandis Ģirģens norāda: "*Nepilngadīgo noziedzības novēršanas un bērnu aizsardzības no noziedzīgiem nodarījumiem pasākumus nedrīkst skatīt atsevišķi no bērnu, jauniešu un ģimenes labklājības, veselības, kā arī izglītības politikas kopumā. Jo to, vai bērns pastrādā noziedzīgu nodarījumu vai kļūst par noziedzīga nodarījuma upuri, ietekmē vairāki apstākļi: situācija ģimenē, vienaudži, sociālā labklājība, izglītība un audzināšana. Protams, ne vienmēr runa ir par bērniem, kuri dzīvo nelabvēlīgos apstākļos. Bieži nepilngadīgo noziedzības problemātika pastāv arī ģimenēs, kurās ar materiālo stāvokli viss ir kārtībā.*

Visām iesaistītajām pusēm jābūt vienotai izpratnei par riska un aizsargājošiem faktoriem, lai spētu pasargāt bērnus un turpinātu darbu pie pierādījumos balstītas nepilngadīgo likumpārkāpumu prevencijas sistēmas pilnveidošanas. Tāpat jāvirza finansējums pakalpojumu groza un tiesību aizsardzības bloka pilnveidošanai."

Pamatnostādnēs iekļauto uzdevumu un pasākumu izpildi var vērtēt atzinīgi, taču iezīmējas horizontālās sadarbības un trūkstošā valsts budžeta finansējuma problemātika. Arī institucionālajā sadarbībā ir jāveido vienota arhitektūra un izpratne, ar ko katra institūcija nodarbojas, kādas amatpersonas ir iesaistītas. Domājot par vienotu, saskaņotu un jēgpilnu valsts rīcībpolitiku bērnu tiesību aizsardzības jomā, būtu ieteicams vienoties par vadošo institūciju bērnu tiesību aizsardzības jomas koordinēšanā.

Kā liecina ziņojumā iekļautie dati, nepilngadīgo noziedzīgo nodarījumu skaits kopš 2012. gada ir samazinājies, tāpat ir sarukuši noziedzīgie nodarījumi kopumā. Vienlaikus nepilngadīgām personām sastādīto administratīvo pārkāpumu protokolu, kā arī atkārtoti izdarītu likumpārkāpumu rādītāji, atrodoties preventīvas uzskaitē, saglabājas diezgan augsti, kas rada dažādus drošības, kā arī noziedzības riskus. Arī apcietināto un notiesāto nepilngadīgo skaita dinamika nemazinās un ir diezgan stabila.

Neskatoties uz to, ka pamatnostādnēs ir iekļauti uzdevumi un pasākumi draudzīgas un nevardarbīgas vides veicināšanai, kā arī izpratnes uzlabošanai un speciālistu zināšanu pilnveidošanai par vardarbības ģimenē atpazīšanu un darbu ar cietušajiem, dati par cietušajiem bērniem un vardarbību pret bērniem ir satraucoši.

Turklāt tendences liecina par arvien pieaugošu problēmu saistībā ar dzimumnoziedzumu pret bērnu, kā arī citos negadījumos cietušo bērnu skaita pieaugumu. Aktuāls ir arī vardarbības jautājums interneta vidē, tai skaitā no vienaudžu puses.

Pieaug arī sastādīto administratīvo protokolu skaits par bērnu tiesību pārkāpšanu, kas varētu liecināt ne tikai par to, ka situācija pasliktinās, bet arī par to, ka bērnu tiesību pārkāpumiem tiek pievērsta lielāka uzmanība gan no tiesībaizsardzības iestāžu, gan sabiedrības puses. Lielākā daļa gadījumu attiecināmi uz vecāku pienākumu nepildīšanu un emocionālu vardarbību pret bērnu.

Esošā situācija liecina, ka nepilngadīgo personu likumpārkāpumu preventīvas jomā joprojām pastāv virkne neatrisinātu problēmu, kā, piemēram, speciālistiem trūkst izpratnes par starpinstitūciju sadarbības formām; nepietiekams ir preventīvais darbs ar kriminālā riska grupas nepilngadīgajiem un tiem, kas izdarījuši likumpārkāpumu; nav pietiekams darbs arī ar šo bērnu ģimenēm un vecākiem.

Pašreiz noziedzības novēršanas politika un stratēģiskā komunikācija vairāk vērsta uz darbu ar bērniem, kas jau nonākuši tiesībsargājošo iestāžu redzeslokā gan kā likumpārkāpēji, gan kā cietušie. Esošā rīcībpolitika ir vērtējama kā reaģējoša nevis proaktīva. Noziedzības novēršanas jautājumi kontekstā ar ģimeņu sociālām un emocionālām vajadzībām netiek skatīti un risināti.

Ņemot vērā iepriekš minēto, pamatnostādnēs identificētās problēmas joprojām ir aktuālas un turpmākajā posmā jāplāno uzdevumi, kas vērsti uz risku un cēloņu novēršanu, horizontālu starpinstitucionālās sadarbības veicināšanu, preventīvas un resocializācijas pasākumu pilnveidošanu un izpratnes veicināšanu sabiedrībā.

Jāturpina darbs pie nepilngadīgo likumpārkāpumu preventīvas sistēmas pilnveidošanas; jāturpina darbs pie NPAIS (Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmas) pilnveidošanas; jāturpina bērnu, to likumisko pārstāvju un sabiedrības izglītošana par ar drošību internetā saistītiem jautājumiem; nepieciešami pierādījumos balstīti efektīvi un inovatīvi risinājumi atkarību izraisīto vielu un procesu izplatības ierobežošanai

Līdz ar to Līdz ar to leM sadarbībā ar pārējām iesaistītajām pusēm izstrādātais plāns vienlaikus atbildīs un papildinās Labklājības ministrijas izstrādē esošo jauno bērnu labbūtības politikas plānošanas dokumentu - Bērnu, jaunatnes un ģimenes pamatnostādnes 2021.-2027. gadam.

Sagatavoja:

Iekšlietu ministrijas

Komunikācijas nodaļas

Sabiedrisko attiecību speciāliste

Gunita Kogane

[67219161](tel:67219161)

gunita.kogane@iem.gov.lv

<https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/girgens-nepilngadigo-noziedzibas-un-bernu-tiesibu-aizsardzibas-joma-javeido-vienota-institucionala-arhitektura>